

Állatvédelem és sajtó.

FÜLEI-SZÁNTÓ LAJOS-tól.

Vallásos ember vagyok. Hi-zem, hogy az Irgalom és Szeretet váltotta meg a világot; meggyőződése, hogy az irgalom és szeretet teszi az embert nevére méltóvá. Ez a két testvérerény kritériuma a műveltség azon fokának, mely az embert felemeli, megneemesíti és szebbé teszi. Reá vezette a társadalmat a humánus intézmények létesítésére. Ezek között látjuk az Állatvédő Egyesületet is, melynek a mai szép napon itt ünnepe van, melynek hatása alatt lelke mélyen fakadt igaz érzéssel köszöntöm kongresszusunk minden egyes tagját!

Az állatvédő egyesület abban a szükségben bírja létjogát, amely azt létre hozta. Mindenütt, mindenkor voltak — és fájdalom, mindig vannak — kegyetlen emberek, kik még a szelid, hasznos és a kenyérkeresetben hű munkatárs állatokat is ütik, verik, kinozzák. Ez ellen az erkölcsi érzés tiltakozik. E szempontból esik az állatkinzás rendőri tilalom alá.

Ezért alakultak — főleg 1824. év óta — Anglia kezdeményezésére az állatvédő egyesületek, hogy az állatok emberséges bánásmódban részesüljenek, mert a nemes érzelmek ápolása benső összefüggésben van az állatok iránt való bánásmóddal.

Ezzel a meggyőződéssel bátran léphetünk az angolok útjára. Anglia útja mindenkor haladást jelent. Mi ezen az úton járunk, T. Kongresszus! és ez a tudat megnyugvással tölt el minden esetlen viccelődés, közönyösség, vagy éppen rosszszándéku törekvésekkel szemben.

Mi lelkesedéssel követjük azokat a nagy lelkeket, kik az állatvédelmi eszmék nyílt és feltétlen hívei voltak, ilyenek: Mózes, Salamon, Jézus, Szent Pál; a költők közül Shakespeare, Göthe, Schiller, Herder, Lessing, Lamartin, Castelli, Auerbach; a művészek közül: Wagner, Defregger, Kaulbach; a filozófusok közül: Aristoteles, Kant, Schoppenbauer, Hartmann; a tudósok közül: Newton, Helmholtz, Hyrtl, Artl, Pottenkoffer, Maculay, Strausz. Továbbá fejedelmek, státusférjak, katonai és egyházi tekintélyek stb.

Ily jeles táborban, az összes művelt nemzetek törekvéseivel kapcsolatosan haladva, tisztában vagyunk azzal a nemes feladattal, melyet az állatvédelem szempontjából megoldani akarunk. Aki célját elérni akarja, annak minden tisztességes eszközt fel kell használni. — Az állatvédelemnek — mint minden más humanisztikus intézetnek — célja elérésére, mondhatni legnagyobb eszköz: a sajtó.

A sajtó az idők folyamán óriási hatalommá nőtte ki magát. Századokkal tolta előre az emberiséget. Isten után első erő a világon, mely enyészhetetlenné tette az emberi szellem alkotásait. «Piramisokat emel — mondja Maszlagi F. — és templomokat rombol szét; teremt és pusztít; életet és halált osztogat. A sajtó adta az emberiségnek a szabadság tiszta fogalmát, midőn a nagy eszmék koncepczióit széjjel hinté a világon, de a sajtó szülte a

forradalmat is. Gutenberg épp úgy állhatna a trónuson koronával a fején, mint a vérpadon a pallossal feje felett.»

Én, természetesen csakis arról a sajtóról beszélhetek, mely a «conscia mens recti»-vel van vértelvezve.

Számolva az idő rövidségével, csak három kérdőpontra szorítkozom: 1. Mit tett idáig a sajtó az állatvédelem terén? 2. Mit tesz jelenben? 3. Mit tehetne a jövőben?

1. A napi sajtóra tulajdonképpen panaszolni nem lehet. Be kell ismernünk, hogy minden humanisztikus irányt becsülettel szolgált s így az állatvédelmet is, amennyiben ezt a napi események felszínre hozták, vagy ha az állatvédő-egyesületek segélyre szólították. 2. Ugyanez áll a második kérdésre: mit tesz jelenben? A napi események folyamán alkalomszerűleg ismertet, pártol, buzdít, kritizál; természetesen nagyon igénybe vett rovatainak szűkebb körében «per longum et latum» csak ritkábban terjeszkedhetik ki. Ez a feladat tulajdonképpen a szaksajtóra hárul, melyet e nemben az «Állatok Öre» című folyóirat, az országos állatvédő-egyesület hivatalos közlönye képvisel. Tisztelettel említem meg szerkesztőjének, dr. Szalkay Gyula tanárnak e minőségben is kifejtett rendkívüli buzgalmát. A 3. kérdés: mit tehetne a sajtó az állatvédelemre nézve a jövőben? Mindenesetre többet, mint eddig. Ne a napihírek rovataiban szorítson egy kis helyet az állatvédelem ügyének, hanem bővebb tudósítások, önálló cikkek, tárczák, versek közlésével nyújtson élénkebb támogatást. Az egyesületektől nyerendő információkat, röpiratokat, elbeszéléseket és bármilyen állatvédelmi közleményeket tárgyalja a sajtó a másféle humanisztikus dolgokhoz illő tárgyilagossággal és lelkesedéssel. Az itt-ott hangoztatott ferde nézeteket czáfolja meg. Ilyen többek közt ez a hangzatos frázis: Előbb védjük meg az embereket és csak azután gondoskodjunk az állatokról! Ha ezt elvül fogadnók el, akkor az állatvédelmet nemcsak ad grecas calendas hulasztanók el, hanem végképp el kellene hogy ejtsük, mert hiszen mindig volt, van és lesz olyan baj, mely az ember védelmét igényli és bizony várhatnánk arra a napra, mikor az állatvédelemre kerülne a sor. De különben az állatvédelem az embervédelem egyik eszköze, mert akinek szeretet, könyörület van szívében az állatok iránt, az az ember csak nem lesz ellensége embertársának. Lehet, hogy száz esetben akad ilyen is 3—4, de kilenczvenhét százalék mégis csak marad a humanizmus nyereségéül.

Nagy horderővel bír a sajtó képviselőinek bevonása az állatvédelem körébe, kik aztán az állatvédelmet nagyobb anyag feldolgozásával, több lelkesedéssel, a költészet és széppróza sokféle alakjában szolgálva, hatnának az elmére és szívre egyaránt. A képes lapok kitűnő szolgálatot tehetnének, ha időnként az állatvédelmet egy-egy szép zsánerben mutatnak be olvasóiknak. A szelid érzelmek kedves ébresztői ezek a bájos kepecskék és mindig hatnak az emberre. Nagy szolgálatot tehetnének még a könyvkiadók, társulatok és hasonló vállalatok is, ha főleg a gyermekvilág számára kiadandó műveikben az állatvédelem ügyét felkarolnák.

A sajtó támogatása mellett Magyarországon az állatvédelem ügyét könnyen az óhajtott felvirágozására lehetne juttatni. A magyar nép — dicséretére legyen mondva — szereti az állatot. Vet oda ugyan háziállatainak olykor egy-egy sallangos «teremtettét», de azért szeretettel kiméli, óvja azokat. Ha kellemetlen időjárás van e szavakkal nyit be övéihez: «No gyerekek! olyan hitvány idő jár odakinn, hogy még a kutyát sem kell kiereszteni!» A székelyföldön meg minden pohárköszöntés áldáskívánatait e szavakkal zárja be a nép: — — «az isten tartsa meg a barmaikat is, hogy kendtek is élhessenek, minket se hagyjon el az uristen». Ismertem Erdélyben dús gazdag bárónőt, ki rendesen meglátogatta kedvenc állatait, sőt reggelijét nem egyszer odahozatva, közöttük költötte el. Volt nekem is egy falusi leánycselédem, ki mindazon busult, hogy állatokat nem tartok s mikor egy tehénre szert tettem, öröme leírhatatlan volt. Gondozta, feltette, s hogy az állat ne fázzék, még saját paplanját is ráterítette. Maros-Ujvártt erről a «piros paplanos tehén»-ről még ma is emlékeznek, Udvarhelyszéken, Farkaslakán egy fuvarosnak elpusztult egyik lova. Palkó Bandi, a lovak tizennégy éves kocsisa megverselte. Versében az elpusztult lovat ekképpen szólaltatja meg:

Palkó Pandi! hitös társam,
Kivel Medgyest annyit jártam:
Te voltál a jóakaróm,
Vesd el immár a vakaróm,

A magyar ember a háziállatokat jószágnak hívja, tehát megbecsülendőnek tartja azokat. Népdalaink is telve vannak az állatokat becézéttető szólammokkal, hízeltő jelzőkkel.

Ily nép között, ily földön a sajtó jóakaró támogatásával az állatvédelem ügyét gazdag felvirágozásra lehetne emelni.

Végül csak annyit: A társadalmi feladatok megoldására nem elég az ész; szív is kell hozzá és meleg részvét a szenvedések iránt. Mi ezt a nemesen érző szívet keressük! Ebben az általános művelődésre irányuló munkánkban számítunk a sajtó meleg támogatására.

Az elmondottak alapján a következő határozati javaslatot van szerencsém a t. kongresszus elé terjeszteni:

Miután a sajtót az állatvédelemre nézve oly tényezőnek ismerjük, mely kiszámíthatlan előnnyel bír, minden állatvédő egyesület haszon oda, hogy:

I. A sajtót az eddiginél nagyobb akcióra megnyerje. Különös figyelemmel törekedjen egy, esetleg több olyan napilapot szövetségre bírni, melyeknek külön rovata bő tudósításokkal, értekezésekkel tartsa felszínen az állatvédelem ügyét.

II. Az egyesületekkel rendesen karöltve munkáló szak-sajtó időről-időre gondoskodék oly közleményekről, melyek — a szövetségstársul megnyert napilapok útján az állat-

védelem ügyét olyan közönség elé viszik, mely még eszméinknek nincsen me nyerve. Továbbá a szaklapok alkalomadtán kiváló elismeréssel sorolják fel azokat a lapokat, melyek az állatvédelmet nagyobb buzgalommal karolták fel. Ezt az «Állatok Öre» című szaklapunk már régóta meg is cselekszi.

III. Egyesületeink törekedjenek érdekköreikbe különösen írókat és hírlapírókat bevonni, kik tehetségük és a sajtóviszonyok teljes ismerete által rendkívüli nagy szolgáltatásokat tehetnek az állatvédelem ügyének.

Értekezések.

Kis madarak zsemlyemorzsával.

Irta: B. BÜTTNER LINA.

A káprázatos millenniumi ünnepségek fényén, mint sötét pontocskák úgy tűntek fel előttem azok az apró madarak, melyeket egy országos nevű családnál, külföldi vendégek tiszteletére adott ebéden tálaltak fel. A lapok hozták a pazar izléssel rendezett lakoma leírását s azt is, milyen szeretetreméltó vendéglátó volt a bajos házinő. A külföldi notabilitások bizonyynyal ezért is messzire elviszik a magyar hölgyek szép hírnevét. Egy benfentes lap még a menüt is közölte, melyen a spárga és tészta közt ez állt: «*Kis madarak zsemlyemorzsával*».

Kis madarak! az égneek ezek a repülő, éneklő eleven virágai, — megsütve!

Lehetséges ez?

Hisz akik annyira gourmandok, hogy a macska nyalánkfalánkságával apró szárnyasokkal akarják inyenczségüket kielégíteni, azok egyenek cserebogarat. Tessék! a cserebogár is apró szárnyas és annak a pusztításával még hasznót is fognak hajtani a természet háztartásában. De a kis madarak kiölése mindenképp nagy kár. Annak a meggátlására már a hajdankorban is regék szóltak az emberek szívéhez, most meg a tudomány közgazdasági szempontból követeli a kis madarak védelmét.

A régi rómaiak azt tartották, hogy a meghalt gyermekek, mint fecskék térnek vissza a szülei házhoz. Ki bántotta volna hát őket? Nálunk «Isten madárkája» a fecske, melynek két hazája van: Magyarország és a menyország. Télre elmegy a kék égbe s tavaszanként onnan jön haza hozzánk. A szántóvető madara pedig, a barna pacsirta, az égbe jár fel dicséretet zengedezni a mezők urának, a kihez ott énekszóval könyörög, hogy adjon áldást a mezei munkára! S általában az éneklő madarakról azt tartja a mi tót népünk is, hogy a meghalt gyermekek mint éneklő kis madarak élík át aztán büntelen életüket.

Igy a szív költészete.